

Debata o indickom pôvode

Dr. Douglas Schar

O pôvode rómov sa vedú veľké diskusie; niektorí veria, že pochádzame z jedinej migrácie zo severnej Indie, iní neveria, že pochádzame z jedinej migrácie z Indie. Veda bezpochyby preukázala, že Rómovia majú indický pôvod.

Niektoré otázky však zostávajú nezodpovedané.

Na základe našich DNA testov 10 rôznych európskych rómskych etnických skupín (slovenskí Romungro, piemontskí Sinti atď.) je priemerný indický pôvod vo všetkých skupinách približne 15,9 %. To znamená, že ľudia, ktorých sme testovali, majú v priemere 84 % neindického pôvodu. Keďže 84 % je viac ako 16 %, domnievame sa, že 84 % je dôležité a stojí za preskúmanie. Pozorovanie predkov s vyšším percentom môže odhaliť bohatšiu históriu veľkého národa.

Navyše, testovanie DNA predkov za posledných 10 rokov urobilo veľký pokrok. Teraz vieme viac o tom, čo znamená „15 % indický“ pôvod. Teraz vieme určiť, z ktorej časti Indie pochádza, z ktorej etnickej skupiny v Indii pochádza, a dokonca aj povolania a náboženstvá týchto etnických skupín. Dnes vieme, že ľudia, ktorí vykazujú telugu alebo kannadu pôvod, pochádzajú z dedičných zlatníkov, strieborníkov a kováčov. (Mnohí z našich účastníkov majú pozitívny výsledok na oboje!)

Po testovaní DNA predkov viac ako 350 Rómov z 12 krajín sa vynorilo niekoľko kľúčových faktov týkajúcich sa „ostatných“ 84 %.

1. V prvom rade, naše indické predkovstvo nie je primárne; je to len časť nášho predkovstva. Na základe testovania DNA rôznych rómskych skupín v Európe vyzerá percentuálny podiel indického predkovstva v porovnaní s neindickým predkovstvom v jednotlivých skupinách takto:

	Indický pôvod	Neindický pôvod
Lovari	24,72	75,28
Romungro	22,5	77,5
Nemeckí Sinti	19,40	80,6
Španielski Gitano	18,17	81,83
Manouche	14,27	85,73
Piemontskí Sinti	10,39	89,61
Anglo Romani	9,43	90,57
Jenish	8,1	91,90
Priemer	15,87	84,1275

Skupiny, ktoré sme testovali, majú medzi 75,28 % a 91,90 % neindického pôvodu. Náš výskum ukazuje, že u všetkých Rómov, ktorých sme testovali, je indický pôvod menšou časťou ich pôvodu. Zamerali sme sa na väčšiu časť, 75 % – 91 % neindického pôvodu.

Náš výskum rómskych skupín, ktoré sme testovali, odhalil niečo zvláštne: väčšina „neindického“ pôvodu pochádza z židovskej diaspory a zahŕňa európsky (aškenázsky a sefardský židovský), severoafrický (marocký, alžírsky, tuniský a líbyjský židovský), arabský polostrov (jemenský židovský), iránsky židovský, kaukazský (gruzínsky a azarský židovský), strednej Ázie (uzbeckí Židia), Indie (Benei Menashe a Cochin Židia) a Ázie (Kaifeng Židia).

Nadmerný výskyt židovského pôvodu, bez písomných záznamov o tom, ako sa tento pôvod dostal do rómskej komunity, a rozmanitosť týchto židovských etníc vyvoláva viac ako jednu otázku. Ako môže byť skupina tak prevažne židovská a nevedieť o tom? Alebo o tom vedieť? Viacerí účastníci, keď sa dozvedeli, že sú prevažne židovského pôvodu, povedali: „To sme vždy vedeli.“

Tento zistenie môže platiť len pre skupiny, ktoré sme testovali. Iné skupiny nemusia mať tento výsledok pôvodu. Ale s najväčšou istotou to platí pre 350 ľudí, ktorí sa dobrovoľne podstúpili testovanie.

2. Spočiatku sme predkov 350 testovaných osôb rozdelili na indických a neindických predkov. V určitom momente sa ukázalo, že hranica medzi indickými a neindickými predkami je nejasná.

Naše indické predkovstvo sa ukázalo byť zložitejšie, ako sme si pôvodne predstavovali. V prvom rade malo väčšina testovaných osôb malé percento jemenského židovského predkovstva. To je zaujímavé, pretože jemenský Židia založili indické židovské komunity medzi rokmi 100 p. n. l. a 200 n. l. na južnom pobreží Indie. Okrem jemenského židovského predkovstva sme zistili, že vo všetkých skupinách, ktoré sme testovali, prevláda židovské indické predkovstvo nad indickým predkovstvom.

Rozdiel medzi indickým a neindickým pôvodom tak nebol deliacou čiarou, ale skôr kontinuum. V mnohých prípadoch sa ukázalo, že 16 % indického pôvodu bolo židovského pôvodu. A 84 % neindického pôvodu bolo rôzneho židovského pôvodu. Zdá sa, že sme potomkami Židov z Európy, Židov z Indie a Židov žijúcich medzi týmito dvoma bodmi. To, čo bolo kedysi jasnou hranicou medzi indickým a neindickým pôvodom, sa stalo menej jasným. To, čo túto jasnú hranicu zmazalo, bol židovský pôvod v indickom aj neindickom percente.

3. Všetkých 350 doteraz testovaných osôb vykazuje vrstevnatý židovský pôvod zo štyroch kútov židovskej diaspory (medzi 75,28 % a 91,90 %). Existuje len jeden historicky a akademicky overený model, ktorý by mohol vysvetliť tento zvláštny pôvod. Je možné, že sme potomkami migrujúcich židovských obchodníkov, ktorí od roku 1000 pred n. l. do roku 1500 n. l. cestovali v karavánach (pojízdných domoch a obchodných miestach) v rodinných skupinách (karavánach) z Anglicka do Indie a z Indie do Anglicka. Je pravdepodobné, že v priebehu storočí títo medzinárodní obchodníci absorbovali židovskú DNA z celej židovskej diaspory. Existujú aj iné vysvetlenia, ale toto je to, ktoré vyniká.

Model obojsmernej migračnej siete Radanitov a Rómov

Namiesto:

Severozápadná India → Perzia → Stredná Ázia → Byzantská ríša → Európa

Alternatívny model, ktorý je historicky a geneticky presný, je:

Severozápadná India ⇌ Perzia ⇌ Stredná Ázia ⇌ Byzantská ríša ⇌ Európa

s ďalšími vetvami smerom na východ a juh:

Perzia ⇌ Mezopotámia ⇌ Levant

Stredná Ázia ⇌ Afganistan ⇌ Severozápadná India

Byzantská ríša ⇌ Anatólia ⇌ Perzia

Európa ⇌ Byzantská ríša ⇌ Stredná Ázia

Ak sa zamyslíme nad myšlienkou, že naši predkovia boli kedysi židovskí obchodníci, ktorí cestovali, stáva sa obzvlášť relevantná jedna židovská etnicita, ktorá sa vyskytuje takmer u všetkých účastníkov.

Uzbekistan a uzbeckí Židia

Z 350 účastníkov našich genetických štúdií malo v priemere 80 % uzbecké židovské predkov.
Napríklad:

Rómsky etnický skupine % skupiny s uzbeckým židovským pôvodom

Anglo-romská	100
Nemeckí Sintovia	100
Slovenskí Lovari	100
Slovenskí Romungri	90
Španielsky Gitano.	90
Manouche	70
Jenish	60

Aký je význam tohto uzbeckého židovského pôvodu?

Uzbekistan a uzbeckí Židia

Uzbekistan zaujal centrálné postavenie v obchode na Hodvábnej ceste. Leží na geografickom križovatke spájajúcej Čínu, Indiu, Perziu a stredomorský svet. Veľké mestá ako Samarkand, Buchara a Chiva sa stali prosperujúcimi obchodnými centrami, kde obchodníci vymieňali hodváb, koreniny, drahé kovy, textil, sklo a rukopisy. Tieto mestá neboli len trhoviskami, ale aj centrami financií, prekladov a kultúrnej výmeny.

Uzbekistan bol miestom, kde sa stretávali obchodníci z východnej Ázie, islamského sveta a Európy. Samarkand bol známy ako jedno z najbohatších a najkosmopolitnejších miest v Eurázii a slúžil ako kľúčový prechodný bod pre karavány prekračujúce púšte a hory Strednej Ázie.

Vďaka svojej strategickej polohe Uzbekistan umožňoval pohyb tovaru, technológií, náboženských myšlienok a jazykov v rôznych smeroch. Spájaj vzdialené civilizácie a udržiaval ekonomické siete, ktoré viac ako tisíc rokov definovali Hodvábnu cestu.

V ére Hodvábnej cesty zohrávalo židovské spoločenstvo v dnešnom Uzbekistane, najmä v mestách Buchara a Samarkand, dôležitú úlohu v diaľkovom obchode a kultúrnej výmene v Strednej Ázii. Títo Židia, dnes často označovaní ako bucharskí Židia, boli súčasťou širšej siete židovských obchodných diaspór, ktoré spájali Perziu, Mezopotámium, Indiu a stredomorský svet. Hovorili miestnymi iránskymi jazykmi, najmä judeo-perzskými dialektmi, čo uľahčovalo komunikáciu s perzskými a stredoázijskými obchodnými partnermi. Ich strategická poloha im umožňovala slúžiť ako sprostredkovatelia pri výmene tovarov, ako bolo hodváb, korenie, drahé kamene, textil a kovy.

Okrem obchodu udržiavali náboženské inštitúcie, školy a komunálne vedenie, zachovávali židovský náboženský život a prispôbovali sa rozmanitému kultúrnemu prostrediu Strednej Ázie. Historické záznamy islamských geografov a cestovateľov naznačujú, že židovskí obchodníci boli rešpektovanými účastníkmi obchodu na Hodvábnej ceste a ich komunity pretrvali celé stáročia. To poukazuje na význam Uzbekistanu ako stabilného a vplyvného centra v rámci prepojených obchodných sietí Eurázie.

Uzbeckí Židia stáli v centre Hodvábnej cesty. Cestujúci židovskí obchodníci, ktorí obchodovali z Anglicka do Indie a späť, prechádzali cez Uzbekistan a obchodovali s uzbeckými Židmi. Najlepším spôsobom, ako upevniť obchodné vzťahy, bolo manželstvo. Z tohto dôvodu je pravdepodobné, že cestujúci židovskí obchodníci sa ženili do uzbeckých židovských rodín.

Ak sú Rómovia, ktorých sme testovali, skutočne potomkami cestujúcich židovských obchodníkov, ich vysoký podiel uzbeckého židovského pôvodu by dával zmysel. Uzbekistan bol v časoch, keď cestovali židovskí obchodníci, dôležitou destináciou na ich trase. Pravdepodobne absorbovali uzbeckú židovskú DNA počas pobytu, obchodovania a prechodu cez túto krajinu.

Keďže uzbecké židovské dedičstvo je základom všetkých testovaných rómskych populácií, zdalo sa rozumné preskúmať pôvod 10 uzbeckých Židov. Testovaná skupina 10 uzbeckých Židov zahŕňala ľudí, ktorých obaja rodičia boli uzbeckí Židia. Navyše, ich rodičia boli navzájom príbuzní. Vzorka uzbeckých Židov bola teda čisto uzbecká židovská.

Priemerné etnické zloženie 10 uzbeckých Židov Etnická
zložka Priemerné %

Západná Ázia	36,84
Stredozemie	22,91
Južná Ázia	15,84
Južná Ázia	10,87
Západná Európa	7,41
Východná Európa	2,97
Severovýchodná Ázia	0,94
Východná Afrika	0,78
Severozápadná Afrika	1,09
Juhovýchodná Ázia	0,39
Neoafická	0,26

Ak porovnáte zloženie predkov uzbeckých Židov so zložením mnohých Rómov, ktorých sme testovali, výsledky sú veľmi podobné. Niektorí Rómovia sú z genetického hľadiska veľmi podobní uzbeckým Židom. Tu sú výsledky zloženia predkov 10 slovenských Romungrov.

Priemerné etnické zloženie 10 slovenských Romungro

Etnická zložka Priemerné percento

Južná Ázia	21,82
Západná Ázia	20,59
Stredozemie	21,16
Západná Európa	13,98
Východná Európa	8,95
Južná Ázia	7,61
Juhovýchodná Ázia	3,55
Východná Afrika	1,28
Severozápadná Afrika	0,82
Severovýchodná Ázia	0,89
Paleoafická	0,27
Neoafická	0,06

9/10 slovenských Romungrov má židovský pôvod Benei Menashe (90 %), 6/10 má židovský pôvod Cochín (60 %) a 9/10 (90 %) má uzbecký židovský pôvod.

**Porovnanie etnického zloženia
uzbeckých Židov a slovenských
Romungrov**

Etnicita Zložka	Uzbeckí Židia Priemerné %	Slovenskí Romungro Priemerný %	Rozdiel	Vyšší Počet obyvateľov
Západná Ázia	36,84	20,59	+16,25	Uzbeckí Židia
Stredozemie	22,91	21,16	+1,75	Uzbeckí Židia
Južná Ázia	15,84	7,61	+8,23	Uzbeckí Židia
Južná Ázia	10,87	21,82	+10,95	Romungro
Západná Európa	7,41	13,98	+6,57	Romungro
Východná Európa	2,97	8,95	+5,98	Romungro
Juhovýchodná Ázia	0,39	3,55	+3,16	Romungro
Severovýchodná Ázia	0,94	0,89	0,05	Takmer identické
Východná Afrika	0,78	1,28	+0,50	Romungro
Severozápadná Afrika	1,09	0,82	+0,27	Uzbeckí Židia
Neoafričania	0,26	0,06	+0,20	Uzbeckí Židia
Paleoafričania	0,00	0,27	+0,27	Romungro

Táto komparatívna analýza ukazuje, že uzbeckí Židia a slovenskí Romungro majú podobnú štruktúru predkov, ale líšia sa v pomere predkov.

Uzbeckí Židia sú prevažne ovplyvnení iránskym a blízkovýchodným pôvodom, ktorý tvorí 75,59 % ich celkovej genetickej kompozície, čo odzrkadľuje ich dlhodobú historickú prítomnosť v Perzii a Strednej Ázii. Naopak, slovenskí Romungro vykazujú výrazne vyšší podiel juhoázijského pôvodu (21,82 %) v dôsledku svojho židovského pôvodu v juhozápadnej Indii. Romungro majú tiež podstatne väčší podiel európskeho pôvodu (22,93 %), čo odzrkadľuje zmiešanie, ku ktorému došlo po migrácii do Európy.

Tieto rozdiely sú výsledkom toho, že tieto skupiny žili v priebehu posledných storočí na rôznych miestach. Uzbeckí Židia zostali v západnej Ázii a Rómovia sa presťahovali do Európy. Obe populácie si zachovali silné stredomorské a západoázijské zložky, čo naznačuje spoločné vrstvy pôvodu odvodené od populácií spojených s historickými regiónmi Hodvábanej cesty.

Jedným z významných zistení je, že uzbeckí Židia majú v priemere 10,87 % juhoázijského pôvodu. To je minimum. V niektorých prípadoch je to až 18 % juhoázijského pôvodu. Okrem toho 80 % tohto juhoázijského pôvodu je indický židovský pôvod (kočínski Židia, Benei Menashe). Tento genetický nález je v súlade s históriou obchodu; uzbecká židovská komunita bola obchodom prepojená s indickými židovskými komunitami.

Mimochodom, tu nachádzame paradoxnú situáciu. Podiel indického pôvodu u uzbeckých Židov je rovnaký ako u niektorých rómskych etnických skupín. A predsa nikto neoznačuje uzbeckých Židov za Indov. Nikto nehovorí, že uzbeckí Židia pochádzajú z Indie. Nazývajú ich uzbeckými Židmi. Nikto by nepovažoval indický pôvod, hoci ide o indických Židov, za „dominantný“ pôvod uzbeckých Židov. A predsa, v prípade Rómov rovnaké percento indického pôvodu vedie k tomu, že Rómovia sú označovaní za Indov?

Záver

Zhrnutie: Všetky testované rómske skupiny vykazovali podstatné genetické prepojenie s uzbeckými a juhoindickými obchodnými centrami. Najmä s uzbeckými židovskými a indickými židovskými komunitami. Niektoré skupiny viac ako iné. Hoci všetky skupiny vykazujú stopy uzbeckej židovskej komunity, slovenskí Lovari zostávajú najviac podobní uzbeckým Židom. Tu sú príklady.

Slovenskí Lovari

Priemerný juhoázijský pôvod:	24,72
Benei Menashe: 10/10	100
Kochinští Židia: 10 /10	100
Uzbeckí Židia: 10 /10	100

Slovenskí Romungro

Priemerný juhoázijský pôvod.	22,5
Benei Menashe 9/10	90
Kochinští Židia 6/10	60
Uzbeckí Židia 9/10	90

Španielski

Priemerný juhoázijský pôvod:	19,1
Benei Menashe: 9 / 10	90
Kochinští Židia: 7/10	70
Uzbeckí Židia: 9/10	90

Nemeckí Sintovia

Priemerný juhoázijský pôvod:	19,04
Benei Menashe: 10/10	100
Kochinští Židia: 4/10	40
Uzbeckí židovskí predkovia: 10/10	100

Manouche

Priemerný juhoázijský pôvod:	14,91
Benei Menashe: 9/10	90
Kochinští Židia: 8/10	80
Uzbeckí Židia: 7/10	70

Anglo-romskí Rómovia

Priemerný juhoázijský pôvod:	9,43
------------------------------	------

Benei Menashe: 10/10	100
Židia z Cochín: 7/10.	70
Uzbekí Židia 10/10	100

Jenish

Priemerný juhoázijský pôvod:	8,10
Benei Menashe 7/10	70
Kochinští Židia 8/10	80
Uzbekí Židia 6/10	60

Pri pohľade na jeden aspekt spojenia medzi Rómami a Židmi, a to spojenie medzi uzbeckými Židmi, sa vynárajú tri jasné populačné vrstvy.

Úroveň 1 – najsilnejšia príbuznosť s uzbeckými Židmi (najbližšie k pôvodnému obyvateľstvu)

- Lovari
- Romungro
- Španielski

Gitano Charakteristika:

- Najvyššia juhoázijská predkovská príslušnosť (~23–25 %)
- Najsilnejšia príbuznosť s uzbeckými Židmi
- Najmenej zriadený neskorším európskym prímiesom

Úroveň 2 – stredná príbuznosť s uzbeckými Židmi

- Piemontskí Sintovia
- Nemeckí Sinti
- Anglo-Rómovia
- Manouche

Charakteristika:

- Stredná juhoázijská príslušnosť (~14–20 %)
- Silná, ale znížená uzbecká židovská príbuznosť
- Významná európska prímies

Úroveň 3 – najslabšia príbuznosť s uzbeckými Židmi

- Charakt

eristika Jenish:

- Najnižšie juhoázijské predkovstvo (8,1 %)
- Najnižšia afinita k uzbeckým Židom
- Najvyššia európska prímies

Jenish sú geneticky najviac odlišní od uzbeckého židovského obyvateľstva.

Zhrnieme si hlavnú tézu tohto článku. V priemere majú Rómovia vo svojom pôvode 84 % predkov, ktorí nepochádzajú z južnej Indie. A tých 84 % je dôležitých. Prostredníctvom genetických testov sme preukázali, že všetky testované komunity majú väzby na obchodnú cestu medzi Uzbekistanom a južnou Indiou. Konkrétnejšie, sú prepojené so Židmi, ktorí prevážali tovar zo židovského Uzbekistanu do židovskej južnej Indie.

Máme ďalšie genetické dôkazy, ktoré spájajú vzdialené časti Európy, vrátane Španielska a Nemecka, s Uzbekistanom. Všetci účastníci štúdie majú podstatný severoafrický židovský pôvod (líbyjský, tuniský, alžírsky, marocký) a európsky židovský pôvod (sefardský a aškenázsky). Navyše, vďaka nedávnym archeologickým nálezom vieme, že všetci testovaní Rómovia majú DNA prepojenie so stredovekými židovskými obchodnými centrami v Anglicku (11. storočie: cintorín v Norwichi) a Nemecku (12. storočie: židovský cintorín v Erfurte).

To nás vracia späť k tomu, čo odhaľujú naše DNA testy. Zdá sa, že história pôvodu Rómov vyzerá skôr takto:

Severozápadná India ⇌ Perzia ⇌ Stredná Ázia ⇌ Byzantská ríša ⇌ Európa Než

takto:

Severozápadná India → Perzia → Stredná Ázia → Byzantská ríša → Európa.